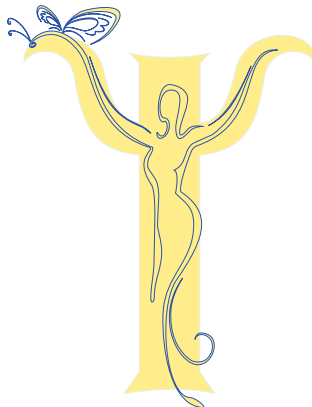

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Кафедра психології та педагогіки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Подільський культурно-просвітительський Центр імені М. К. Реріха
Українська асоціація сімейних психологів

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

**Тези доповідей
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції**

м. Хмельницький, 9–10 квітня 2020 року

Хмельницький
2020

УДК 37.015:159.9
ББК 88:8
А 43

Редакційна колегія:

Потапчук Є. М., доктор психологічних наук, професор (*головний редактор*);
Гаврилькевич В. К., кандидат психологічних наук, доцент;
Левицька Т. Л., кандидат психологічних наук, доцент;
Подкоритова Л. О., кандидат психологічних наук, доцент.

Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців :

тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Хмельницький, 9–10 квітня 2020) / [ред. колегія: Є. М. Потапчук (голов. ред.), В. К. Гаврилькевич, Т. Л. Левицька, Л. О. Подкоритова] ; М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. психол. та педагог. [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2020. – 140 с.

У збірнику представлені тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців», яка відбулась 9–10 квітня 2019 року в м. Хмельницькому на базі Хмельницького національного університету за ініціативи кафедри психології та педагогіки.

Збірник адресований науковцям, аспірантам, студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими дослідженнями в галузі психології, педагогіки, соціології.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

© Автори тез, 2020
© Кафедра психології та педагогіки
Хмельницького національного університету,
оригінал-макет, 2020

Самборська О. В.

Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Основним завданням нової системи освіти є підвищення рівня професійного та особистісного розвитку людини. Однією з ключових умов підвищення якості професійної підготовки фахівців, зокрема майбутніх вчителів трудового навчання, є врахування ціннісно-мотиваційних факторів освітньої діяльності студентів, які є підґрунтям для визначення процесу формування особистості випускника закладу вищої освіти.

Важливою умовою формування професійної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання є розвиток професійної мотивації. Досягнути цієї мети можливо за умови посилення професійної мотивації, на підставі якої забезпечується стимулювання в студента потреб у постійному вдосконаленні своєї професійної діяльності, оволодінні новими професійними знаннями, зокрема моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти.

Мотивація до освітньої та професійної діяльності посідає провідне місце у структурі діяльності особистості майбутнього вчителя трудового навчання та є одним із основних понять, яке використовують для пояснення рушійних сил, мотивів для здобуття цієї професії.

Питання мотивації, на думку С. Рубінштейна, характеризується в широкому розумінні як психічна детермінація взагалі. Науковець конкретизує етапи появи спонукання, динамічних тенденцій, ухвалення рішень, окреслення мети (етапи мотиваційного процесу), стверджуючи, що саме мотиви, динамічні тенденції слугують ядром особистості (Рубінштейн С. Л., 1989).

Таким чином, варто зауважити, що *мотивація майбутнього вчителя трудового навчання до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти являє собою ієрархічну систему мотивів та потреб, які схиляють його до активної навчально-пізнавальної діяльності.*

Як стверджує В. Климчук, існує два типи мотивації: зовнішня та внутрішня. Для зовнішньої мотивації характерні фактори, які регулюють поведінку особистості й перебувають поза особистістю та її поведінкою. Вона базована передовсім на нагородах, заохоченнях, покараннях або на інших видах зовнішньої стимуляції, які ініціюють, спрямовують бажану поведінку та гальмують небажану. Внутрішня мотивація пов'язана власне з діяльністю, яка немає заохочень, окрім активності. Така діяльність є самоціллю, а не засобом для досягнення іншої мети. Фактори, які характеризують цей тип мотивації, виникають усередині особистісного «Я» та повністю перебувають у межах поведінки індивіда (Климчук В. А., 2005).

Посилення мотивації у майбутніх вчителів трудового навчання до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти передбачає виокремлення професійних мотивів та їх стимулювання за допомогою формування необхідних установок до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти, враховуючи цінності, переконання, інтереси майбутніх педагогів. Необхідність цієї умови зумовлена тим, що саме посилення мотивації сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вчителів трудового навчання, підвищенню рівня їхніх знань та умінь щодо здійснення професійної діяльності та моніторингу зокрема.

Проблема посилення мотивації майбутніх вчителів, викладачів до виконання різних видів професійної діяльності, одним з яких є моніторинг навчальних досягнень здобувачів освіти, постає з кожним роком все гостріше. Це зумовлює необхідність застосування сучасних педагогічних технологій та прийомів з метою формування позитивної мотивації до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти.

З метою посилення мотивації до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти доцільно використовувати такі методичні прийоми: прийоми, спрямовані на створення сприятливої психологічної атмосфери; завдання, спрямовані на підсилення окремих сторін мотивації; прийоми для формування мотивації на окремих етапах заняття.

Прийомами, які спрямовані на створення сприятливої психологічної атмосфери у освітньому процесі є співпраця викладача та студента; залучення студентів до оціночної діяльності та формування адекватної самооцінки; включення в колективні форми діяльності на заняттях; застосування викладачем креативної форми викладання лекційного матеріалу (емоційність мови, цікаві приклади та досвід). З метою створення сприятливої психологічної атмосфери у освітньому процесі майбутніх вчителів трудового навчання доцільно використовувати такі прийоми як «Розминка», «Кольорова феєрія», «Асоціації», «Очікування».

Методичним прийомом, що сприяє посиленню мотивації до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти застосування у освітньому процесі завдань, спрямованих на підсилення окремих сторін мотивації (ситуації вибору, вправи та завдання, які варто використовувати для посилення окремих аспектів внутрішньої мотивації студента щодо моніторингу у професійній діяльності). Для реалізації цієї мети є доцільними такі завдання як «Поп-корн», «Асоціативний куш», «Гронування».

Ефективним прийомом також є формування мотивації на окремих етапах лекційних, практичних та семінарських занять. З цією метою доцільно застосовувати такі прийоми як «Так-Ні», «Рюкзак», «Кошик творчих ідей», «Інсерт».

Діяльність майбутніх вчителів трудового навчання обов'язково повинна мати психологічно повну структуру – розуміння й постановку студентами цілей та задач; виконання дій, прийомів, способів; здійснення взаємоконтролю, самоконтролю та самооцінки. Якісне засвоєння навчального матеріалу відбувається та навички навчально-пізнавальної діяльності формуються у студентів краще, якщо під час здійснення професійної підготовки пропонувати виконувати індивідуальні завдання, організувати самостійну роботу.

Створення на лекціях, семінарських та практичних заняттях ситуації цікавості передбачає введення в освітній процес дисциплін цікавих прикладів, експериментів, парадоксальних фактів. З цією метою доречно застосовувати такі прийоми підвищення цікавості навчання, як розповіді та наведення цікавих фактів про застосування в сучасних умовах закладів освіти дієвих систем моніторингу навчальних досягнень учасників освітнього процесу, зарубіжного досвіду щодо проведення моніторингу у закладах вищої та загальної середньої освіти.

Одним із дієвих прийомів стимулювання інтересу до навчання є створення ситуації успіху в тих студентів, котрі відчують певні труднощі в навчанні. Відомо, що без переживання радості успіху неможливо по-справжньому розраховувати на подальші успіхи в подоланні навчальних труднощів. Такі ситуації створюються і шляхом диференціації допомоги студентам у виконанні навчальних завдань однієї й тієї самої складності. Ситуації успіху створюються викладачем шляхом підбадьорення, схвалення нових зусиль. Важливу роль при цьому відіграє забезпечення сприятливої морально-психологічної атмосфери в ході виконання навчальних завдань, що зменшує почуття невпевненості й страху. Стан тривожності при цьому змінюється станом упевненості.

Також ефективним є використання ігрових педагогічних технологій з метою формування позитивної мотивації у студентів. Ігрові технології навчання доречно застосовувати на різних етапах заняття, тому що вони дають можливість активізувати увагу студентів, відпрацювати засвоєні знання, зняти напруження, підвищити продуктивність навчальної діяльності. Наприклад, ігри-вправи «Карусель», «Незакінчені речення», ігри-дискусії «2-4 – всі разом», «Акваріум», ігрові ситуації «Подумай, відгадай», «Майстер», «Термінологічне доміно».

Майбутні вчителі трудового навчання мають можливість знайомитися з основами майбутньої професійної діяльності під час проходження педагогічної практики у закладах загальної середньої та вищої освіти. Під час проходження педагогічної практики студент зустрічається з новими завданнями, професійними ситуаціями, нестандартними умовами, які визначають появу ряду суперечностей, зокрема, невідповідністю вимог сучасного суспільства до професійної компетентності викладача та змісту підготовки майбутніх педагогів. Суперечності і є тими рушійними силами розвитку особистості майбутнього вчителя трудового навчання, які впливають на формування позитивних мотивів до моніторингу навчальних здобувачів освіти.

Отже, з метою посилення позитивної мотивації майбутніх вчителів трудового навчання до моніторингу навчальних досягнень учнів доцільно застосувати такі педагогічні технології (ігрові: ігри-вправи, ігри-дискусії, ігрові ситуації) та прийоми (прийоми, спрямовані на створення сприятливої психологічної атмосфери; завдання, спрямовані на посилення окремих сторін мотивації; прийоми для формування мотивації на окремих етапах заняття).